

Slovenski Učitelj

Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih

in katehetskimi društev. :

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XI.

V Ljubljani, 15. maja 1910.

Štev. 5.

Strahovanje učencev.

(Spisal —ik. — Konec.)

V tem oziru omenimo dva slučaja: Učitelj N. N. v N. je kaznoval učenca s tem, da ga je udaril s palico po hrbtu. Zdravnik je konstatiral na desnih plečih 10 cm dolgo marogasto liso na koži. Poudarjal pa je, da to izpremembo na koži ni smatrati kot lahko telesno poškodbo, temveč le kot znak grdega ravnanja ter da poškodovani radi tega ne bo trpel na zdravju. Okrajno sodišče je obsodilo učitelja po § 420. kaz. zak. na 10 K kazni ter razen tega še v zmislu § 389. kaz. zak. v povračilo kazenskih troškov. Okrožna sodnija kot vzklicna sodnija pa je oprostila obtoženca, in sicer s sledečimi razlogi: »Vzklicno sodišče smatra dejanski stan, kakor ga je ugotovil prvi sodnik za dokazan iz razlogov prvega sodnika. Ne more pa pritrditi prvemu sodniku, da je v tem ugotovljenem ravnanju obtoženca podan dejanski stan naznačenega prestopka.

Po § 413. kaz. zak. se zloraba strahovalne pravice kaznuje kot prestopok, če se je strahovanje razširilo do takega grdega ravnanja, iz katerega postrahovanec trpi na životu škodo.

Iz tega besedila § 413. kaz. zak. izhaja, da je strahovanje dovoljeno in do gotove meje nekaznivo. Strahovanje pa vsebuje pravice, da se strahovanca v gotove svrhe na telesu kaznuje, da se mu za pokoro in poboljšanje povzroči na telesu čutne boleti. Če se motri ta pojem strahovanja in gori označeno mejo, kje se pričinja kazniva zloraba strahovalne pravice: »Če se je strahovanje razširilo do takega grdega ravnanja, iz katerega postrahovanec trpi na životu škodo,« se pride do zaključka, da občutki, ki se jih povzroči postrahovancu na telesu, da se prične meja kaznivosti, nimajo biti neprijetni in boleči, temveč tudi boleznivi (krankhaft).

To se pa v tem slučaju ni zgodilo. Postrahovani J. pravi, da ga je vsled udarcev bolelo na hrbtu. To pa je bil vsekakor le tisti trenotno neprijetni občutek, ki ga strahovalec po gori razvitem pojmu

»strahovanja« sme povzročiti. Da to niso bile bolečine, ki bi bile potrebne, da bi se moglo govoriti o kakšni škodi na telesu, dokazuje od izvedenca konstatirano dejstvo, da že dva dni po dogodku koža pri pritisku na dotično liso ni bila prav nič občutljiva.

Na podlagi tega razmotrivanja se vzklicno sodišče ni moglo prepričati, da je J. vsled ravnanja obtoženca trpel škodo na životu po besedilu § 413. k. z., da tedaj v obtoženčevem ravnanju še ni zakonitih znakov za dejanski stan prestopka po § 420. k. z.

Zaradi tega je moralo vzklicu obtoženca ugoditi, prvo sodno razsodbo izpremeniti in obtoženca v zmislu § 295/3. k. p. r. od obtožbe oprostiti.«

Učitelj X. je pa udaril učenca z roko po glavi. Najbrže vsled prstana se je poznala na desnem licu maroga. Iz izvida zdravniškega izvedenca je bilo posneti, da je bilo zdravje učenca moteno dva dni (eine Gesundheitsstörung von zwei Tagen). Okrajno sodišče je obsodilo učitelja po § 420. k. z. na 50 K kazni. Okrožno sodišče pa ga je popolnoma oprostilo. Utemeljilo je to sodbo s tem, da je učenec takoj drugi dan po telesnem kaznovanju šel peš s svojim očetom do dve in pol ure oddaljenega sodišča in nazaj, torej ni vsled kaznovanja na zdravju trpel. Tudi tu je bil merodajen § 413. k. z.

Vsaka učiteljeva obsodba pri sodišču škoduje ugledu učitelja in šole, to pa tembolj, ker pri teh preiskavah pričajo večinoma tudi šoloobiskujoči otroci. Po vsaki obsodbi naj se posvetuje torej učitelj z dobrim odvetnikom, ali ne kaže pritožiti se na vzklicno sodišče. Pomisliti mora pač, da sodišče pri ponovni obsodbi lahko tudi izreče, da je za poučevanje in vzgojevanje nezmožen.

Psihološka metoda.

(Katehet Ign. Nadrah.)

Če hočem koga pripeljati v kraj, kamor želi priti, ga peljem po poti, ki drži v tisti kraj. Če drži tja več potov, bom izbral ali najkrajšo, ali najbolj zložno, ali pa najbolj interesantno. Če pa vem za pot, ki je vse troje obenem: kratka, zložna in zanimiva, si bom izbral to in bom pustil vse druge.

Kar je v naravi pot, to je pri poučevanju metoda. Vsak učitelj hoče pripeljati svoje učence do znanja. Najkrajša pot do tega cilja bi bila, ko bi mogel otroku znanje viliti v njegovo dušo. Ker pa tega ne zna nihče drugi, kakor Sveti Duh, mora poiskati učitelj drugo pot. Katera bo pač najboljša? Taka ne sme biti, da bi bilo učencu na njej dolgčas in bi le prisiljen hodil po njej; biti mora zanimiva. Pretežavna tudi ne sme biti, otrok bi omagal in glava bi ga začela boleti.

Zložna mora biti, da se na njej ne utruji. In če ima le preveč ovin-
kov, se ne more priti daleč, učitelj bi pa učenca rad pripeljal kar moč
daleč. Kdo pozna tako pot, po kateri se v kratkem času daleč pride?

Premeri in preglej vsa pota, ki vodijo do cilja: spoznal boš, da
je le ena, ki združuje v sebi vse popolnosti dobre poti. To pot je
Stvarnik sam položil v človeško naravo in se imenuje psiholo-
ška metoda.

Kakšna pa je ta pot? Zvezdoslovje je silno lepa veda. Kako se
je pa razvila? Odkar svet stoji, so ljudje gledali zvezde. Potem
so začeli misliti. Mišljenje jih je privedlo do tega, da so spoznali
v zvezdah velikanska telesa in da so našli zakone, po katerih se
zvezde ravnaajo. Najdene zakone so začeli izkoriščati, uporab-
ljati. — Enako je pri fiziki. Najprej so gledali naravne pojave,
iz gledanja so abstrahirali fizične zakone in te zakone upo-
rabljajo v človeško korist.

Tako deluje človeška duša, to je naravna pot, ki vodi do pra-
vega znanja, to je psihološka metoda.

Morda majete z glavo in pravite: »Ne boš, Jaka! Zvezdoslovje
in fizika in druge take vede se pečajo s konkretnimi predmeti, pri
krščanskem nauku je pa skoro vse abstraktno. Kako naj pokažem
otroku presv. Trojico, angele, milost božjo?«

Res je, da je pri krščanskem nauku mnogo abstraktnega. Toda
tega ne smemo nikdar pozabiti, da moremo poznati ab-
straktne predmete le toliko, kolikor jih moremo
abstrahirati iz nam znanih konkretnih pred-
metov. Te konkretne predmete pokažemo učencu in potem imamo
isto pot kakor fizik: gledanje, abstrahiranje, uporabo.

Gledanje je pri pouku o abstraktnih predmetih mogoče dvojno:
učenec gleda predmet, iz katerega se abstrahira pojem, s telesnimi
očmi ali pa mu ga naslika domišljija.

Naj reč pojasnijo primeri: 1. Gledanje: Povest o stvarjenju
sveta. Abstrahiranje: Bog je vsemogočen, neskončno moder,
neskončno dobrotljiv, zgolj duh. Uporaba: Ljubite Boga! —
2. Gledanje: Bog ustvari Adama in Evo. Povest. Abstrahi-
ranje: Človeška narava, človekov namen, naravni in nadnaravni
darovi božji. Uporaba: Hvaležnost do Boga. — 3. Gledanje:
Vihar na morju. Povest. Abstrahiranje: Jezus je Bog in človek
(II. člen ap. vere). Uporaba: Hvaljen bodi Jezus Kristus! —
4. Gledanje: Obred sv. krsta. Abstrahiranje: Nauki o sve-
tem krstu. Uporaba: Krstna obljuba. — 5. Gledanje: Prilika
o svatovski pojedini. Abstrahiranje: Nauki o peklu in nebesih.
— Uporaba: Nosite vedno svatovsko obleko!

Tako se da napraviti z vsemi katekizmovimi nauki. Marsikaj
je v katekizmu itak že konkretnega. Za abstraktne predmete je pa
treba poiskati vselej konkreten predmet.

Monakovski katehetje zahtevajo, naj se vzame za celo skupino katekizmovih naukov en konkretni predmet, n. pr. ena oseba, ena povest. Večkrat je to mogoče, večkrat tudi ne. V zadnjem slučaju naj se vzame, če ni drugače, za vsako vprašanje poseben konkretni predmet. Za razlago poglavitnih grehov n. pr. ni mogoče dobiti ene zgodovinske osebe, na kateri bi se dali vsi pojasniti. Pač pa so otrokom že znane svetopisemske osebe, na katerih se kažejo posamezni poglavitni grehi. Primer. **Gledanje:** Povest o Kajnu in Abelu. **Abstrahiranje:** Znaki nevoščljivosti in njene posledice. **Uporaba:** Ne bodi nevoščljiv! Uporaba bi pri vsakem posameznem grehu lahko odpadla in bi se napravila samo na koncu vse kateheze: Varujte se poglavitnih grehov!

Gledanje, abstrahiranje in uporaba so torej bistveni členi psihološke metode. Če se v začetku kateheze otroku še kratko omeni, o čem bo kateheza; če se gledanje razširi z razlago neznanih pojmov; če se pred uporabo ponove abstrahirane resnice, in če se nova kateheza v začetku naveže na to, kar je učencu že znanega, se s tem ni dodalo nič bistvenega in je vse to le podpora bistvenih delov psihološke metode.

Ali ni psihološka metoda v resnici pot, ki je zanimiva in zložna? S kako pazljivostjo poslušča učenec povest ali gleda predmet, ki mu ga je katehet postavil pred oči! S kakim zanimanjem išče na konkretnem predmetu tistih znakov, ki tvorijo abstraktni pojem! Nič se mu ni treba mučiti; brez utrujenja prodira njegov um dalje v kraljestvo verskih skrivnosti.

Ali pa ni ta pot prezamudna? Gotovo ne, če jo pametno rabiš. Namesto da bi povedal celo vrsto primerov, ti pri psihološki metodi zadostuje ena povest v začetku, in tako bo vse katehiziranje krajše. In če bi moral tudi za vsako posamezno vprašanje izbrati posebno povest, s tem psihološka metoda tudi ne postane daljša kakor katera druga.

Razložiti ti je n. pr. čednosti, ki so nasprotne poglavitnim grehom. **Začneš s ponižnostjo tako-le:** **Gledanje:** Marija pri Elizabeti. **Abstrahiranje:** Vse pripisuje Bogu (Magnificat!), se imenuje deklo, streže Elizabeti. **Uporaba:** Posnemajmo jo. Uporaba je lahko skupna za vseh sedem čednosti.

Sedaj si pa mislimo, da vzame katehet najprej v delo katekizmov **tekst**, razloži vsak pojem posebej in nazadnje pove za primer povest: Marija pri Elizabeti. Primer mora razložiti in pokazati, v čem je bila ponižna Marija. Ali ni taka metoda še enkrat daljša?

Sicer pa ni treba, da bi katehet vsakokrat ponovil celo zgodbo. Če je dobro znana kakor n. pr. zgodba o Kajnu in Abelu, zadostuje, da se učencu priključuje v spomin, in se prične koj abstrahiranje. Tudi to je psihološko.

Seveda so tudi reči v katekizmu, ki se ne dajo razložiti po psihološki metodi, to pa zato, ker njihova razlaga ne more biti kateheza, ampak mora biti e k s e g e z a. To so razne molitve, osem blagrov itd.

Upam, da je iz teh vrstic jasno, kar sem hotel dokazati. Psihološka metoda je najkrajša, najlažja in najzanimivejša pot do verskega znanja.

Psihološka metoda vodi do r a z u m n e g a znanja. Če kdo kaj razume, si to tudi lažje in trajnejše z a p o m n i. Ta metoda podaja z nauki vred tudi l j u b e z e n d o t e h n a u k o v in je zato najzanesljivejša pot do srca in volje učenčeve. V tej metodi so uresničene besede: »Ut veritas pateat, placeat, moveat.«

Spomini z dunajskega tečaja za pouk slaboumnih.

(Učiteljica Anica Lebar. — Dalje.)

Duševno stanje teh otrok je na skrajno nizki stopnji. Mislili smo, da je tu vpliv šole brezuspešen. Razredni učitelj je tudi povedal, da so bili začetkom šolskega leta sploh nerabni za duševno delo. Imeli niso niti najnižjih pojmov ter niso znali imenovati najnavadnejših predmetov svoje okolice. Dva izmed njih tudi govoriti nista znala. Ker pri učiteljevem govorjenju nista pokazala nikakega znamenja, da razumeta, je bilo soditi, da nimata razvitih govoril. Zdravnik ju je iznova preiskal ter dognal, da so govorilni organi normalni. Začeli so učenje fonetičnim potom. Sedaj (lanskega junija) že nekoliko govorita; seveda le nekaj besed in kratkih stavkov, vendar dovolj, če vpoštevamo prvotno nezmožnost in zastajo.

(11—12. Predavanje ravnatelja Schinerja »Metodika pri pouku slaboumnih«, izide celotno.)

4. junija. Anastasius - Grüngasse 10.

8—9. Predavanje nadzornika Fellnerja: »Bistvo slaboumja.«

9—10. Karakteristika učencev in učenk 2. razreda pomožne šole. (Objavim celotno.)

Razred šteje 13 učencev in učenk. Razen dveh so vsi božjastni. Poleg duševne zaostalosti pa ima skoro vsak tudi znak telesne abnormalnosti. V prvi vrsti smo se vsi zanimali za dečka, ki je pisal z levo roko, desna pa mu je nerabna visela ob telesu. V tretjem letu je ohromel na celi desni strani. Obraz ima na desni strani čudno spačen; govori slabo. Njegova posebnost je, da je od časa do časa silno trmast. Tedaj tolče okrog sebe, hoteč uveljaviti svojo voljo.

V prvi klopi je nenavadno mirno sedel deček. Radovedni, zakaj je tako miren, izvemo, da mu peša vid ter da bo po zdravnikovi izjavi v par mesecih popolnoma oslepel. Vsem se je smilil mali revež, ki je menda že sam siutil bližajočo se nesrečo.

Izvečine so ti otroci sinovi in hčere alkoholikov, ali pa so bili njih roditelji, oziroma predniki umobolni.

10—11. Poznavanje učencev višjih razredov (3., 4., 5.)

V višjih treh razredih je malo otrok, kajti duševno stanje se jim ne izboljša toliko, da bi se mogli dalje učiti ali pa da bi jih sprejeli v ljudsko šolo. Učitelj more vplivati na duševni razvoj le posredno ter jih privede tako daleč, da se jim vzbudi želja po samostojnem delu. Kakor hitro pa to opazi, preizkuša učenca, za katero vrsto dela bi bil najsposobnejši.

Od vseh otrok, obiskujočih pomožno šolo, izstopi kakih 60%, ki jih izroče raznim rokodelskim mojstrom za vajence. Na prvi pogled je to jako malo. Vendar je doseženega mnogo, če pomislimo, da se vsaj ti rešijo gotovega propada in si zamorejo sami kruh služiti. Brez šolskega vpliva bi ostali popolnoma nesposobni za kakršnokoli delo, ter bi jih morali vzdrževati na deželne ali državne troške v blaznicah, prisilnih delavnicah in kaznilnicah. Le malo jih je, ki se lahko zanašajo na domačo pomoč, češ starši so bogati, ni mi treba delati. V vseh treh višjih razredih so bili le trije taki, vsi drugi naj bi si sami pomagali do kruha.

11—12. Metodika pri pouku slaboumnih. Dalje. Ravnatelj Schiner.

5. junija. Anastasius - Grüngasse 10.

8—9. Bistvo slaboumja. Dalje. Nadzornik Fellner.

9—10. Hospitacija v 1. in 2. razredu.

Učna enota je pol ure. Po preteku vsake ure je četrť ure odmora.

1. razred. S p o z n a v a n j e b a r v. — Le dva do trije učenci poznajo barve že z doma. — Na raznih in raznobarvnih predmetih je učitelj vzbujal dovtetnost za barve, a spoznavanje napreduje le počasi. Učitelj nam je pripovedoval, da rabijo otroci za spoznanje ene barve cel teden. In res, prinašal jim je cel teden vsak dan predmete v eni in isti barvi; z velikim trudom je končno dosegel, da so vsi razen enega poznali barvo. Ta pa je na vprašanje, kakšne barve je ta ali drugi predmet, vselej odgovoril: To je rdeče. Mislili smo, da ima barvno slepoto, a pokazalo se je, da za razne pojme ni imel izrazov. Na mnogih predmetih mu je učitelj predočil barvo, a deček je začetkoma neverjetno odkimaval z glavo. Naenkrat — in sicer zadnji dan tedna — se mu je zjasnil obraz in z veseljem je začel naštevati predmete v spoznani barvi.

Iz mnogih raznobarvnih predmetov so otroci izbirali predmete ene barve ter jim v kratkih stavkih določali barvo. Vaja čutov se je na ta način združila z govorno vajo.

2. razred. T e l o v a d b a. Da je telovadba res velike važnosti, smo spoznali, ko nam je učitelj pokazal deklico, ki je začetkom šolskega leta lazila po vseh štirih. Oče je nepoboljšljiv pijanec, mati delavka v tovarni, otrok pa zaprt doma. Nihče ga ni naučil hoditi. Takega so oddali šoli. Po učiteljevem prigovarjanju, po mnogih poskušnjah se je priučil hoditi ob roki, pozneje opiraje se na klop, zid ali ograjo, zdaj pa hodi tudi po stopnicah, ne da bi se oprijemal. Enako, kakor ta otrok, najbrže tudi drugi niso prišli telesno mnogo bolj razviti v šolo. Z zanimanjem smo sledili enakomernemu korakanju v taktu. Radi smo seveda verjeli učitelju, ki je pravil, koliko truda ga je to stalo. Učenci niso bili vajeni svojevoljno (vedoma) predstavljati nog. Koliko časa je trajala vaja: levo! desno!

Čudili smo se, da je telovadba sredi dopoldneva. V pojasnilo nam je povedal učitelj, da so otroci, ki so itak duševno zaostali, silno izmučeni pri pouku, vsled tega jim je prenaporno tudi telesno delo. — Vsi epileptični otroci pa so izključeni od telovadbe, kajti pri morebitnem napadu bi se lahko pripetila kaka nesreča.

10—11. Metodika pri pouku slaboumnih. Dalje. Schiner.

7. junija. Anastasius - Grüngasse 10.

8—9. Fellner: Bistvo slaboumja. Dalje.

9—10. Hospitacija v 1. in 2. razredu.

1. razred. Postavljanje mizice in stolcev iz kock. Predvaja pravi pomožni šoli za slaboumne je takozvana »Vorschule«. V tej pripravljavni šoli se tisti otroci, ki so sploh zmožni za pouk, nekako disponirajo, da morejo slediti urejenemu pouku in prestopiti v 1. razred. Nekateri otroci, ki vstopijo nanovo, ne razumejo učitelja, učitelj pa otrok ne. Najprej se morajo torej drug z drugim seznaniti in sporazumeti, kar pa je često jako težko. Razvajeni in pomehkuženi otroci, ki so se doma v rodbini vzgajali po nepedagoškem pravilu, da je vselej obveljala njihova volja, se zdaj niti vživeti ne morejo v to, da bi se pokorili učitelju. Železnega potrpljenja je treba, da učitelj vztraja in trdosrčno izvojuje, kar je zahteval ter kljubuje joku, vpitju in uporju malega reveža. Drugi pa so zopet vajeni ždeti in čemeti v samotnem kotu, ker se doslej nihče ni zmenil zanje; tudi v šoli se stisnejo v kot, hoteč se vdati svojim mislim. S prikupljivim in ljubeznivim obnašanjem jih učitelj počasi, počasi pridobi zase.

V pripravljavni šoli poučuje otroška vrtnarica, ki mora pričeti z najnižjimi pojmi. Zelo zanemarjeni otroci tudi govoriti ne znajo. Mnogi ne razločuje ne kaj je desno, kaj levo, kaj zgoraj, kaj spodaj in ne poznajo niti najnavadnejših predmetov, ne znajo rabiti ne rok,

ne prstov, dečki se ne znajo pokriti ali odkriti, ne zapeti ali odpeti suknjiča.

Nerodni in neokretni kakor so, še do igre nimajo veselja; ker so vajeni samote in miru, jim niti na misel ne pride, da bi se igrali v šoli. Sploh pa so nesposobni za samostojne igre; treba jih je vaditi skupno.

A to že vse znajo učenci, ki jih imamo pred seboj. Vsakdo je dobil zaboječek z malimi kockami in učiteljica je zapovedovala: Pokrovec stran! Obrni zaboječek! Dvigni z desno roko desno kocko! Postavi pred se! Z levo levo kocko! Postavi na levo! itd. Vsi znajo! Razen dvema so se vsem razjasnili obrazi, ko so začeli z delom. Zakaj pa sta ta dva resna in potrta? Pozabila sta, kje je desno, kje levo, ali pa še nikdar vedela nista.

Veselili smo se otroške zabave. Glasno so pripovedovali drug drugemu, kdo sedi na tem stolčku, kdo na onem. Nista pa bila tako vesela ona dva, ki se jima postavljanje ni posrečilo. Enega je to zelo razjezilo; udaril je po kockah, da so se razletele po tleh; drugi pa menda ni hotel zaostati ter jih je vrgel v kot. Po daljšem prigovarjanju učiteljice sta jih šla pobirat.

S pospravljanjem kock je bilo težje. Nihče se ni rad ločil od svoje oprave. Kocke se niso hotele prav uvrstiti, pokrovci se ne pravilno zakriti; treba je bilo pomagati. — Prosili so, kdaj bodo zopet postavili mizico in stolčke.

2. razred. Nazorni nauk. Ravnatelj je svetoval, naj se vsakdo v tej poluri bliže seznanj z učencem ali učenko tega razreda.

Dobili smo razne slike in si izbrali vsak enega otroka. Izpraševali smo jih za ime, priimek, kje stanujejo, kaj delajo starši in podobne reči. Dobili smo seveda mnogo nejasnih odgovorov. Nato smo jih peljali k slikam. Te pa so jim bile prave španske vasi ne toliko, da predmetov niso poznali, temveč zamenjali so pri poimenovanju pojme s sličnimi, ki si pa največkrat niso bili niti izdaleka sorodni.

Na sliki je bila mala košarica. Vprašam, kaj je to in dobim odgovor »Umgang« (obhod, procesija). Spomnila sem se, da je prihodnji četrtek praznik sv. Rešnjega Telesa, da bo procesija in da bodo otroci najbrže imeli v košaricah cvetlice, ki jih bodo trosili. — Otrok je vedel, čemu se stvar rabi, a ne, kako se imenuje.

Dalje je bila slika ptice. Na vprašanje, kaj je to, prične otrok na ves glas peti: »Wenn ich ein Vöglein wär' . . .« čisto po svojem napevu, ki ni bil občeznanemu prav nič podoben.

Neka druga slika je predočevala prizor, kako sluga iztepava prah iz suknje. To sliko si je otrok tolmačil takole: »Mož tepe svojo ženo. Da se pa ne brani, jo prej obesi.«

Pojasnim mu in pravim, da to pač ni žena, saj nima glave. A hitro si zna otrok pomagati češ: »Da ne vpije, ji odreže še glavo.«

Čudila sem se nepričakovanemu pojmovanju. Razrednik pojasni stvar takole: »Otrok prenaša sliko na domače razmere. Oče tepe mater, jo zveže in ji zamaši usta. Najbrže je otrok prisostvoval takemu prizoru ter spravil v zvezo z omenjeno sliko.

Uspehe svojih poizkušenj smo razložili vsem slušateljem. Vsak je imel povedati kako posebnost, in tako se je naše opazovanje izteklo res zanimivo.

10—11. Pisanje. 3. razred.

Ker je pouk v prvem razredu urejen kot v otroškem vrtcu, se uče otroci šele v drugem razredu pisanja, a samo malih črk. Predvaje zato pa so zelo mnogovrstne že v pripravljavni šoli in v prvem razredu.

Otroci imajo tablice. Nanje delajo črte v poljubnih legah. Tej vaji sledi vaja posameznih učencev na šolski tabli; zvežeta se dve točki v navpični legi. Nihče ne bi verjel, kakšne preglavice jim to dela. Neka učenka niti koncem tretjega leta ni mogla napraviti črte v smeri, ki jo je določil učitelj.

Ta vaja se ponavlja tudi na malih tablicah, ki sta na njih vdolbeni dve pikici v raznih legah. Ko vleče otrok od prve do druge, mu v drugi jamici roka obstane. Čudili smo se, ko se nam je povedalo, da se rabi za to vaje več tednov. Mnogo vaje zahtevajo tudi elementi posameznih črk, še več pa črke same. Z najslabšimi piše učitelj toliko časa, da roka mehanično izvršuje poteze.

V tretjem razredu se otroci vadijo velikih črk, sestavljajo z malimi v besede, a to šele tedaj, ko morejo vsi slediti. Koncem tretjega razreda šele predstavljajo besede sestavljene iz tiskanih črk v pisano.

Nekaj misli o spisju.

(Nadučitelj Janko Grad.)

Spisje prištevamo med najbolj tehtne predmete ljudske šole; imenuje se po pravici zrcalo šole, venec jezikovnemu pouku. Spisje je glavno sredstvo duševnega razvoja in neovrgljivo spričalo duševne zrelosti; ogledalo, ki v njem vidi učitelj samega sebe, slika, ki predočuje šolo z učiteljem vred.

Po izražanju človekovem, bodisi ustmenem ali pismenem, sodimo njegovo olikanost, presojava višino njegovega duševnega obzorja. Ako preberemo le par šolskih nalog, takoj izpoznamo duševni razvoj ter višino izobrazbe dotičnega učenca.

Vsebina nalog kaže sadove trudapolnega pouka; umna razvrstitev je znamenje vestne priprave; lep jezik in pravilni izrazi po so znamenje

učiteljeve pridnosti. Lepa pisava, prikupljiva vnanja oblika pa kaže čut za snago in lepoto, oliko otrokovo.

Zares, spisje je zrcalo šole!

Spisje je pa tudi važno sredstvo, s katerim si popolnoma prisvojimo materni jezik, ter si prilastimo samostojnost v mišljenju.

Materni jezik gojiti bodi sveta dolžnost vsakega človeka, kaj šele učitelja; zato pa naj bi vsak učitelj vestno negoval v šoli zlasti spisje, ker s tem bo gojil materni jezik.

Zakaj pa nekateri učitelji ne dosežejo dobrih uspehov v spisovnem pouku?

Ljudska šola ne doseže svojega smotra, ako učencev ne usposobi, da bi zamogli ustmeno in pismeno lepo izražati svoje misli; vsled tega učitelj ne vrši svoje dolžnosti, ako zanemarja spisovni pouk. Ne trdim pa, da učiteljstvo iz lenobe zanemarja ta predmet, saj je znano, da je naše učiteljstvo povečini marljivo in navdušeno za svoj poklic. A razne težkoče in zapreke ovirajo dostikrat sicer vestnega učitelja, da ne more doseči istih uspehov, ki si jih želi.

Le pogledjmo pouk na enorazrednicah! Prenapolnjena soba in zraven še oddelki. Ali naj učitelj tu dela čudeže? Pol ure mu je določene za spisje, toda še v tej pol uri mora poučevati en oddelek direktno tako, da je oddelek, ki ima spisje, malone samemu sebi prepuščen.

Tudi prenapolnjeni razredi so ovira spisovnemu pouku. Tu posebno trpi pisava in sploh zunanja oblika spisovnih nalog.

Vzrok neuspehov v spisju je pa tudi prepovršna priprava. Učitelj naj pripravlja otroke za spisje neposredno, preden začne pisati; toda to še ne zadostuje. Priliko za pripravo mora najti pri vsakem predmetu. A to se ne zgodi povsod, in zato trpi spisovni pouk. Učitelj naj se ozira že pri obravnavi beril, realij itd. na spisovni pouk, če hoče, da bo napredoval.

Spisje se na nekaterih šolah poučuje pač premalo zanimivo. Otroci se zraven čestokrat dolgočasijo in ta dolgčas preide kmalu v lenobo; ne ljubi se jim še pisati, kaj šele misliti. Čez ta nedostatek pa ne moremo tožiti, ker ga učitelji sami lahko odpravijo in morajo odpraviti.

Še en vzrok je, ki ovira spisje. Učiteljstvo se premalo ozira na učni načrt. So nekateri, ki mislijo, da je v prepisovanju in narekovanju dovršen že ves spisovni pouk, čemur pa ne moremo pritrditi. Res je potrebno, da znajo otroci pravilno prepisovati. Tudi se pri narekovanju nauče hitro pisati, kar jim bo tudi koristilo. Toda otroci pri tem premalo mislijo ter ne morejo nikdar pokazati, kaj in koliko sami znajo. Njihovo duševno obzorje ostane preveč omejeno. Prepisovanje naj se vrši v prvem razredu, narekovanje pa v drugem, a to ne dan na dan. Navaditi je treba mladino polagoma na samodelavnost.

Kako tedaj izboljšati pouk v spisju? Prva podlaga spisju je dober nazorni nauk. Učenec, ki se ni navadil reči, prikazni in dogodb prav in z

razumom opazovati, ta tudi o njih nikdar ne bo mogel jasno izražati svojih misli.

Takoj s prvim šolskim dnevom mora pričetj učitelj vplivati na učenca, da začne misliti. Skrbeti mora, da dobi učenec o vsem, kar mu ponuja narava in življenje, prave in jasne pojme. Skrbno naj opazuje z otroki vsak predmet, ki ga obravnava. Otrok naj ga dobro ogleda, da bo znal o njem potem tudi kaj povedati. Vse to seveda v lahki obliki, s par kratkimi stavki. Tako se bo obzorje otrokovo vedno širilo, zaklad besedi in izrazov pa se bo množil. Podlaga spisovnemu pouku je postavljena.

Seveda ne sme učitelju zmanjkati potrpežljivosti. Otrokov jezik je še nerazvit in majhno je število njegovih besedi. Zato je treba vaje in vaje, dokler ne doseže primerne izurjenosti.

Premnogo snovi za spisje nudijo posebno realije. Ako smo te predmete dobro in pravilno obravnavali, smo že obenem pripravili potrebno snov za spisje. Veliki pomoček dobre spisovne naloge je torej pravilna obravnava drugih predmetov. Najboljše in najvažnejše iz vsega pouka bodi koncem tedna predmet spisovni nalogi. Otroci bodo napisali, kar so slišali, česar so se naučili, za kar jih je učitelj skrbno pripravil v prejšnjih urah.

Učitelj naj se ozira pri spisovnem pouku tudi na letne čase in na razne krajevne razmere: na cerkveno leto, na različne običaje in navade.

Pred praznikom »Vseh svetnikov« bo vsakdo obravnaval berilo »Pozabljenim«, »Na grobeh« itd. Otrokom bo še v mislih pesem »Blagor mu!«, »Nad zvezdami«, ki so jo slišal na pokopališču, ko pridejo po prazniku v šolo. Ali ni čisto naravno, da se boš pogovarjal z učenci o tem, kar so videli in slišali in morda tudi občutili na pokopališču ob nemih grobovih? In ko si vse to z njimi obravnal, ali jim ne boš velel to tudi zapisati? Le poizkusi in videl boš, kako nežne občutke ima nedolžno otrokovo srce! Kako spretno ti bo opisal krasno ozaljšane grobove, kako vneto ti bo pripovedoval o trumah, ki so prihajale in odhajale, ki so molile za večni blagor in pokoj dragih rajnih. Da, pri takih popisih boš spoznal, dostikrat značaj tega in onega otroka, ki bo izlil na papir čuvstva svojega srca, ki so ga prevzela ob pogledu bridkih maternih ali očetnih solza na pokopališču.

In ko pride sveti Božič! Ali se ne veseli božičnih praznikov staro in mlado?

Komaj začne sneg naletavati, že se spomni otrok, da ga čaka važno delo. Če ima le kaj vinarjev, takoj jih nese k trgovcu, da si kupi »pastircev« za jaslice. To ti je opravila, najmanj za en mesec.

In ko je prišla ona blažena, sveta noč, stoje tam v kotu jaslice, ki jih je naredil on — otrok, z vso priprostostjo, vendar pa z iskrenim veseljem, ter z radosti kipečim srcem. Pokliče mater, očeta, bratce, sestrice in iz vseh grl in vseh src veselo odmeva pesem:

»O jaslice ljube, kako ste lepe!«

In ko pridejo otroci po Božiču v šolo, ali ne govore le o jaslicah, o božičnih darovih in o drugem veselju, ki so ga uživali? — Porabi to priliko, boš videl, da se ti trud izplača! Naloge: »Moje jaslice«, »Sveti večer«, »Polnočnica v naši cerkvi« itd. itd. bodo, ako si se le količkaj potrudil, uspele prav dobro.

Prav tako naj uporabljaja učitelj tudi druge dogodke v letu, a vedno naj pusti, da govori otrok. Otrok naj se navadi ne le pripovedovati, ampak tudi svoja čutila prav izražati. Srce naj govori!

Rekel pa bo kdo: »Preveč zahtevaš od otroka!« Mirnim srcem odgovorim: »Ne!« Saj ne zahtevam od mladine razprav, ampak priprostega pripovedovanja. V prvih šolskih letih mora pa seveda učitelj sam pomagati otrokom s primernimi vprašanji ali s kratko dispozicijo. V višjih razredih bo potem s pridnostjo in vztrajnostjo prav lahko dosegel prosto pripovedovanje, opisovanje in izražanje. Otroka postaviti na lastne noge, to naj bo naš cilj.

Da bo imelo spisje pravo vrednost, mora biti tudi praktično.

Skrbeti moramo v prvi vrsti, da vzgajamo otroke za življenje, za bodočnost, saj je srečna in nesrečna prihodnost veliko odvisna od šole. In kdo ne želi milim otrokom, s katerimi je živel v veselju in žalosti osem let — vesele bodočnosti? Izborno vzgojno sredstvo je brez dvojbe tudi spisje.

Važna v tem oziru so razna pisma, dopisnice itd. Zato naj učitelji posebno skrbi, da bodo znali otroci lepo sestaviti in napisati razna pisma. Nikakor ne kaže čakati šele ponavljavne šole za ta važni del spisovnega pouka, ampak začne naj se z njim že zgodaj. V višjih razredih pa naj se pišejo pisma prav pogosto ter vedno samostojno. Važni so tudi odgovori na razna pisma.

Kaj pa naj mladina piše in komu?

Prvo pismice naj piše otrok materi. Oj, tej dobri mamici, ki ga tako ljubi, ki tako skrbi zanj! Saj nobenega pisma ne sestavi otrok s takimi občutki, kakor materi. Pred božičnimi ali drugimi prazniki naj voščijo otroci materi in očetu vesele praznike. Navadno je to prvo pismo v šolskem letu. Oj, s kakšnim veseljem se lotijo otroci tega dela! Kako povprašujejo po tem in onem! Ta bi rad vedel, kaj je lepše: draga, ljuba, dobra ali skrbna mamica; drugi ne ve, kako bi pozdravil ob sklepu itd.

Ko so otroci napisali pismo materi, očetu, naj pišejo bratu, sestri, dobrotniku, prijatelju itd. Pa tudi odgovarjajo naj na razna pisma. Potem naj uporabijo mesto pisma zalepko. Po dopisnici naj naročajo pri »Gospodarski zvezi« razna semena, blago, stroje itd. Vsa pisma (zalepke, dopisnice) pa naj bodo priprosta in praktična. Otrok naj se navadi z malo besedami veliko povedati. — Vsebina pisem naj se prilagodi razmeram, v katerih otrok živi, ter naj se ozira na potrebe, oziroma težave, ki jih bodo imeli otroci v življenja. Ko gre to dobro, pa idimo dalje v praktičnem spisju. Izpolni naj se nakaznica, spremnica, položnica. Izdela naj se

pobotnica, račun, brzojavka, izpisek, spričevalo, naznanilo, oporoška itd. Vse to bodo otroci več ali manj enkrat rabili.

Da pa bode prišlo spisje do popolne veljave, mora se pa tudi učitelj sam zanimati za ta predmet. Za kar se zanimlje učitelj, to bo znal priljubiti tudi otrokom. Nihče pa ne more dati, česar sam nima.

Zanimanje naj izpriča učitelj z vestno pripravo, z vnetim obravnavanjem in skrbnim popraviljanjem spisnih izdelkov.

Ako je učitelj snov za spisno nalogo dobro pripravil, ako je pri pouku prav ravnal, bo občutil pri prebiranju spisov le prijetno veselje, bo imel zraven pravi užitek. S popravo pismenih izdelkov pa učitelj ne sme odlašati. Čim prej dobe otroci svoje izdelke popravljene v roke, tem bolje. Tudi je dobro, če učitelj pri razdeljevanju zvezkov pove, koliko jih je dobilo red prvi, drugi itd., koliko je ta ali oni napredoval. S tem vzbuja zanimanje. Umevno je, da hvala ne sme izostati.

Naj mi nihče izmed cenjenih kolegov ne zameri, če sem povedal tudi jaz svoje misli o tem važnem predmetu. Dosti se je sicer že pisalo zadnja leta o spisju in spisovnem pouku, toda stvar je vitalnega pomena za napredek v šoli ter zasluži, da se opetovano in od več strani obravnava in razpravlja. Morda se še vedno dobi kakov učitelj, ki bo, prebravši ta sestavek, moral priznati, da se je za spisje doslej premalo potrudil. Želeči je, da se porodi v njegovem srcu sklep: »Hočem! Moram!«

Mladenke na obrtno-nadaljevalnih šolah.

V Nemčiji in v Avstriji je hkrati dozorel sklep, da se otvorijo v jeseni obligatne šole tudi za vajenke. Po mestih se ne manjka takih deklic, ki bodo prisiljene nadaljevati in izpopolnjevati svoje znanje na obrtno-nadaljevalnih šolah. Tudi v Ljubljani je poleg 800 obrtnih vajencev lepo število deklic, ki naj bi po novi naredbi morale še »študirati«. Kam jih bodo spravili, kje jih bodo izobrazevali, nam še ni znano. Toda že naprej povemo, da bo nevaren in nesrečen poizkus, če jih bodo hoteli vzgojevati skupno z vajenci. Le pomislimo, da je te vrste mladina prav v onih letih, ko se začne vzbujati medsebojno nagnjenje, ko nebrzdanost in živahnost in razposajenost najbolj sili na dan. Kdor je rokodelčiče že več let poučeval, ta ve, kako težko jih je mojstrovati in krotiti, kaj šele vzgajati! Zato pa pravočasno povzdigamo glas in opozarjamo zadevne oblasti, naj se ne igrajo z ognjem. Ali se ne pravi ogenj in slamo družiti, če bodo tirali moške in ženske vajence v eno učilnico?! Kdo bo potem odgovoren za zle posledice? Poglavitno, kar vajencem manjka, je vzgoja, olika, saj imamo dosti prilike, da opazujemo njih neotesanost, divjost in brutalnost. Zato naj bi učiteljstvo vzgojni del v šolah cenilo prav tako, ali še bolj, kakor drugo znanje. Vemo pa, da je vzgoja brez verske

podlage poslopje ki je zidano na ilovici in na pesku. Verska vzgoja brez verskega življenja nima opore, ne obstanka, ne stanovitnosti, ne obrodi trajnega sadu.

Prav zato bo treba gledati, da se vajencem v bodoče nudi prilika, da se bodo mogli ob nedeljah udeleževati vsaj sv. maše, kar jim je povečini pri sedanjih razmerah, ko imajo od 8. do 12. ure šolo, skoraj nemožno, kajti poprej jih gospodarji ženejo po opravkih. — Toda povrnilo se k predmetu!

Menimo, da ni potreba še posebej dokazovati, da morajo na obrtno-nadaljevalnih šolah za deklice poučevati učiteljice; saj je jasno, da so za vodstvo takih deklic pred vsem poklicane žene. Edino učiteljica ima popolno zmožnost in umevanje za vzgojo deklic v tej kipeči starosti. Brez tega umevanja jih ne more nihče prav voditi. Mladdenke obrtne šole so v najnevarnejši in za poznejše življenje najvplivnejši dobi, zato ima obrtno - nadaljevalna šola prevažno nalogo, da mirno, neopaženo, toda trajno vpliva na žensko mladino, ki se polagoma odteguje rodni hiši in nadzorstvu staršev. Zelo pomembno za vzgojo je tudi neko zaupljivo razmerje med učiteljico in učenko te starosti, kakršno pa med učiteljem in med učenko ne more in ne sme biti. Učiteljica — zgledna in vestna seveda — mora biti nekak vzor učenki. Njena točnost, njena natančnost in zvestoba v izpolnjevanju dolžnosti, njena navdušenost za dobro, njeno sočuvstvo, njen nastop in njeno obnašanje mora takorekoč preiti na učenke.

Delo v obrtno-nadaljevalni šoli je seveda precej drugačno nego v vsakdanji šoli ali pa v višjih dekliških zavodih. Za to bi bilo seveda potreba nekoliko predpriprave in predstudij. Nadaljevalna šola je nekak most med šolo in življenjem, mora človeka oborožiti za življenje.

Kot vzgojišče za poklic mora dati učencem in učenkam izoliko za tiste poklice, ki pridejo pri njih najbolj v poštev. Obrtno - nadaljevalna šola pa ne pripravlja samo prihodnjih krojačev in krojačic, trgovskih sotrudnikov in sotrudnic, ampak naj vidi v gojencih in gojenkah tudi prihodnje može in žene, prihodnje matere, prihodnjo generacijo, sploh celega človeka, hrepenečega po izpopolnitvi.

Učiteljem in učiteljicam, ki poučujejo na obrtno - nadaljevalnih šolah je treba gotovo strokovne izobrazbe, obenem pa čutečega srca za mladino in za nje dušno ter duševno izoliko; umevati mora socialne potrebe današnje dobe ter vpoštevati nevarnosti, ki se kopičijo čedalje bolj okrog naše mladine.

Za vodstvo in izoliko ženske mladine, ki se hoče posvetiti obrti, naj se torej določijo samo ženske moči, učiteljice; če niso v strokovnem oziru dovolj izobražene, naj se jim pa preskrbe potrebni tečaji. Nikakor pa naj se ne dovoli in ne vpelje skupna šola za vajence in za mladdenke.

Šolski izleti in prirodopisni pouk na prostem.

(M. M. Ž.)

Zdrava pamet in, hvala Bogu, tudi šolska postava zahteva, naj bo pouk vsestransko praktičen. Da otroci umevajo, kar se uče in kar se jim predava, to je glavna stvar, ne pa drdranje na pamet.

Nova postava zahteva kot podlago vsega prirodoznanskega pouka, da učiteljstvo vzbuja v mladih srcih ljubezen do narave. To se pa doseže v naravi sami, ne v zaduhli šolski sobi. Torej vun, na polje, v gozd, k potoku, ribniku!

Pred vsem ločimo izlete za zabavo in take, ki so namenjeni pouku. Namen prvih je razvedrilo, le mimogrede se pritakne kaj poučnega. Poučni izleti pa zahtevajo skrbne priprave v šoli; otroci naj vedo tudi, kaj se bo pozneje terjalo od njih. Pri poučnih izletih ne sme biti preveč otrok. Mnogoštevilnega razreda učitelj na prostem ne more lahko obvladati, ker se njegov glas razgubi in ker je težko obrniti pozornost vseh na en predmet. A tudi pri manjšem številu učencev ni, da bi se zahtevalo, naj se zanimajo samo za oni predmet, ki so ga obravnavali v šoli, temveč otroci naj prosto opazujejo, kar jih posebno zanima. N. pr. v šoli so dobili nalogo opazovati cvetje in prašenje iglastih dreves. Preden dospejo v gozd, jim že pride pred oči sto in sto drugih predmetov. Tega zanima metulj, onega bujna cvetica; eden sledi lastovici — drugi pa se ustavi pri čebelici, obloženi s cvetnim prahom. Svoja opazovanja naj si učenci zapomnijo, da jih potem zabeležijo v šolski razredni dnevnik.

Razredni dnevnik je knjižica, ki naj se nahaja v vsakem razredu in naj bo dostopna vsem učencem. Sleherni ima pravico in dolžnost zapisati, kar je posebnega videl, opazoval ali našel pri izletu.

Največkrat seve bodo prišle na vrsto živali in rastline. Tudi tu ne smemo biti zadovoljni s samim imenom, temveč naj se napiše tudi biologični moment: kaj živalica dela, če škoduje ali koristi; ali je rastlina koristna, za kaj se rabi itd. Opazovaje si otroci prisvoje mnogo izkušenj in znanosti, ki ostanejo duševni zaklad, katerega smo si mi, ki smo zajemali znanje samo iz knjig, morali z mnogim trudom pridobiti. Tu zapazijo, da so nekatere živali, četudi škodljive, neobhodno potrebne v naravi, ali vsaj oživljajo in dopolnjujejo naravo. N. pr. lisica podavi mnogo kokoši, a pokonča tudi mnogo poljskih miši; krt povzroči kmetu marsikako nevoljo, ker razorje travnik ter pririje mnogo prsti na površje, toda koristi pa po drugi strani, ker pokonča nebroj škodljivih razjedalk pod rušo. Zajec škoduje zelju in drevju, njegove pečenke se pa tudi nihče ne brani. Le prehude zalege se je bati, in za to poskrbi lisica. Metulji zaplode jaj-

čeca, ki iz njih izlezejo škodljive gosenice, a te služijo za hrano nežnim pevkom itd.

Izleti naj bodo starosti primerni. Nižji razredi delajo manjše, večji daljše. Kadar gredo učenci iz več razredov skupaj, je navadno zelo zabavno, ker je preveč raztresenosti, toda praktičnih uspehov je manj. Otroci naj tudi nabirajo gosenice, bube, nepoznane rastline itd., — vse se v šoli potem razloži in pojasni.

Torej na prosto, kadar je priložnost! Naše geslo bodi: Z mladino v naravo! — Zadnjih deset let se je vršil velik preobrat posebno glede prirodopisnega pouka. Koliko boja in pričkanja je bilo radi presnetih formalnih stopenj! Sedaj pa, hvala Bogu, v tem oziru prosto sopemo, saj vsak izobražen šolnik vé, da ne vzgaja metoda, ampak učitelj.

KATEHETSKE VESTNIKE.

Zgledi uporabni pri katehezi.

Vero pred svetom pričali . . . Z Brionskih otokov, kjer je naš prestolonaslednik to pomlad dalj časa prebival s celo družino, poroča neki oči-videc sledeče:

»Bilo je v Istri. Bil sem ravno namenjen v Promontore, majhen trg na najbolj južnem pomolu istrske dežele. Od daleč začujem zvonček, obenem pa zagledam malo istrsko vprego z dvema konjičema, ki jih je vodil postaran mož v narodni istrski noši. V eni roki je imel zvonček, z drugo je pa držal povodce. Na vozu je sedel duhovnik, ki je nesel Najsvetejše k bolniku v oddaljeno selo.

Pri tej priliki sem bil priča lepemu prizoru, ki bi ga rad sporočil širši javnosti. Po cesti nasproti omenjenemu vozu prikoraka tudi zbor mornariških častnikov. Takoj, ko zazró voz in spoznajo, da se vozi duhovnik s presvetim Rešnjim Telesom, spoštljivo pokleknejo, da izkažejo čast in poklonstvo svojemu Bogu in Odrešeniku.

Kako sem se vzradostil, ko sem bil priča tega vzpodbudnega prizora! Prebivalstvu, ki je videlo to javno počestčenje Najsvetejšega, so bili odlični

častniki najlepši zgled pravega katoliškega prepričanja. Nehote me je nekaj vleklo, da bi si to družbo bolj natančno ogledal. Približal sem se. Kako sem se začudil, kako je rastlo v meni navdušenje, ko sem v družbi šetajočih se častnikov zapazil našega občespoštovanega prestolonaslednika Franca Ferdinanda . . .! Kdo bi se pri tej priliki ne spomnil njegovega slavnega prednika, cesarja Rudolfa! Tudi Franc Ferdinand je pravi Habsburžan in zvest sin katoliške Cerkve! — Čutil sem se srečnega, da sem tudi jaz njegov podložnik ter sem vzdihnil k Bogu, naj podeli našemu prestolonasledniku bogatega blagoslova!

Prvoobhajanec z belo ovratnico. Začetkom druge polovice 19. stoletja se je pripravljajal priden gojenec deškega semenišča v mestu Rouen na Francoskem za prvo sv. obhajilo. Ime mu je bilo Juri. Med gojenci ondotnega zavoda pa je bila navada, da je vsakdo o priliki prvega sv. obhajila napravil iz ljubezni do Jezusa kak dober sklep, ki ga je pa moral poprej potrditi in odobriti duhovni predstojnik. Tudi nedolžni Juri je poslal pismo svojemu predstojniku, ki je v

njem prosil, naj potrdi njegov sklep, da hoče od dne prvega sv. obhajila naprej toliko časa nositi belo ovratnico, dokler si bo ohranil dušno čistost, dokler se ne bo v nobeni reči smrtno pregrešil. Nerad se je vdal ravnatelj zavoda zlasti zato, ker si je mislil, da bi bela ovratnica, ako bi jo deček stalno nosil, bila lahko povod, da bi se sogojenci iz njega norčevali in ga dražili. Ker je pa deček le prosil, mu je slednjič vendar dovolil.

Ko je minil presrečni dan prvega sv. obhajila, so drugi gojenci odložili slavnostno obleko; zamenjali so bele ovratnice z navadnimi, vsakdanjimi. Juri pa jo je ohranil in nosil še naprej, kar je vzbujalo med tovariši mnogo pozornosti, niso pa vedeli, kaj to pomeni. Marsikdo se je tudi nekoliko ponorčeval iz njega, a Jurček se ni zmenil za draženje, ampak je pohlevno požrl vsako zbadanje. Mladenič Juri je imel lepe uspehe v šoli ter je vidno napredoval v vseh čednostih. Postal je tudi po telesu čvrst junak — nosil je pa še vedno belo ovratnico, ki jo je pa moral odložiti, ker je bil potrjen za vojaka.

Prišlo je leto 1870., ko se je Napoleon III. nepremišljeno spustil v vojko s pruskim kraljem Viljemom. Pri Sedanu je bil Napoleon popolnoma premagan in tudi ujet.

Med francoskimi vojaki se je bojeval tudi naš Juri. Preden je odšel na bojišče, je prejel sv. zakramente, sluteč veliko smrtno nevarnost. In v resnici; bil je tudi on ranjen, obležal je na bojnem polju, pričakujoč zadnje ure.

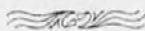
V tem žalostnem položaju pride do njega vojaški duhovnik, ki je umirajočim ranjencem delil zadnja tola-

žila. Ko pride do Jurija ter ga hoče hitro izpovedati, pravi mu ta: »Častiti gospod! Sv. zakramente sem že prejel preden sem se podal na vojsko; podelite mi, prosim, sv. poslednje olje, kajti slab sem in že komaj govorim.« Po sv. maziljenju potegne mladi vojak izpod suknjiča belo ovratnico, pove naslov svoje matere ter prosi goreče duhovnika rekoč: »Ljubi gospod! Eno prošnjo imam še do vas; vem, da mi je ne boste odrekli. Blagovolite poslati tole belo ovratnico moji ljubljeni mami, pa recite, da jo pošilja njen sin, ki je umrl na bojnem polju. Potolažite jo tudi in recite, da sem jo ohranil, zvest svoji obljubi na dan prvega sv. obhajila, neomadeževano do smrti. Upam in lahko z mirno vestjo rečem, da se od prvega sv. obhajila do tega trenutka nisem pregrešil z nobenim smrtnim grehom. Ovratnica torej z grehom ni omadeževana, omadeževana je le s krvjo, ki jo prelivam za svojo domovino.«

Solze so zarosile duhovniku oči, ko je blagi Juri izdihnil neomadeževano in čisto dušo.

(»Christl. Jungfrau« 1906. Zv. II.)

Skopuha obglavila denarna skrinja. V Peterburgu je živel skopuh Grigorijev, ki je umrl te dni strašne smrti. Grozen dogodek je povzročil smrt staremu skopuhu. Odprl je železno skrinjo, v kateri je imel spravljene denar, da bi ga opazoval in štel. Zamišljen v svoj zaklad, je gotovo globoko sklonil glavo v skrinjo, tako da je zadel ob železni pokrov, ki se je zaprl in zaradi velike teže presekal skopuhu glavo s svojim ostrim robom. Mrtvo truplo starca so našli pred železno skrinjo.

Katehetske beležke.

O kesianju je bilo brati v 2. letošnji številki bogoslovnega lista »Voditelj« nekaj prav primernih opomb, ki nanje č. č. gg. katehete opozarjamo. Pisatelju I. T. pritrjujemo tudi mi, ker obrazec za obujenje kesianja, ki ga na-

vaja naš katekizem, ni sestavljen v duhu slovenskega jezika, ker otroke zavaja v stalne in bistvene napake, ker ni prikrojen za vsakdanjo rabo in ker se otroci tega besedila težko nauče. Daljše besedilo, ki ga omenja

pisatelj v »Voditelju«, je bilo seveda še bolj nerabno ter se ni moglo priporočati, zato se je pa v novem »Dodatku« izpustilo. Navadno, krajše besedilo, ki je v »Srednjem katekizmu« vpraš. 606, točka 3, je Voditeljev sotrudnik na dveh krajih izpremenil; namesto »Ti in vsi« je postavil kar kratko »Vsi moji grehi . . .« Na koncu je namesto »Prosim duhovni oče . . .« pristavil prošnjo: »O Bog, daj mi milost, da izpolnim ta svoj sklep! Amen.«

Radi bi nasvetovali še večjo izpremembo. Želimo pa v posvet pritegniti še druge gg. katehete. Jasno je, da naš kmet ne govori: »Žal so mi grehi,« ampak »Žal mi je, da sem grešil.« Enako se glasi pravilno: Trdno skienem, da se bom poboljšal, da se bom varoval bližnje priložnosti itd. Pri dosedanem neslovenskem, za otroke prezverženem stavku: »Žal so mi, ker sem tebe, svojega najboljšega Očeta, največjo in prelubeznivo dobroto — ž njimi razžalil,« zapadejo otroci po vseh šolah v isto neljubo napako, da pravijo: ». . . ker sem tebe . . . z največjo dobroto razžalil.« Stvar je vredna in potrebna zanimanja.

Ni kaj modro mučiti šolsko mladino, najmanj še drobne otroke z vprašanji, oziroma z učenjem takih vprašanj, ki jih nikakor ne morejo umevati in pojmovati. Ko sem pred nečlunim šel mimo neke lesene kmetiške hiše, čujem neko na pragu sedečo deklico, ki je venomer ponavljala in si mehanično vtepalala v glavo odgovor na težko vprašanje srednjega katekizma: »Zakaj so tri božje osebe le en Bog?« Ne vem, če je moč takim preprostim in neukim otrokom razložiti pojme kakor »nerazdeljivo bistvo«, »narava ali natura« itd. Ad quid perditis haec? Škoda časa, škoda truda. Ali bo otrok dobil veselje do verouka, če se mora ukvarjati z neumljivimi stavki? Prepričan sem, da bo z menoj soglašal tudi dotični gosp. katehet, če mu bo prišla ta opazka v roke. Ako se zdi komu potrebno, ako ima čas, da temeljito ob-

razloži omenjeno vprašanje, naj bo vsaj toli prizanesljiv do malih otrok, da ne bo zahteval učenja na pamet. Je zastojno delo! Ta slučaj tudi kaže, kako potreben je bil podrobni učni načrt, in kako malo se vpošteva!

X.

Hospitacije. Prošnja, ki jo je poslalo naše katehetsko društvo do prečastitega knezoškof. ordinariata, naj se uvedejo hospitacije za ljubljanske bogoslovce-četrtletnike, je bila uslišana. Z mesecem majem so jeli gg. bogoslovci zahajati na c. kr. vadnico ter so bili izpočetka navzoči pri katehizaciji g. Jovana, zdaj pa so že tudi sami začeli z nastopi. Gg. bogoslovcem bo ta praktična šola neizmerne koristi. Marsikdo bo dobil veselje do kateheze, kar bi se morda zunaj na službi ne zgodilo. Svetovali bi samo še, da bi se hospitacije vršile po vseh šolah in ne samo na vadrnici, kjer je — kakor znano — najboljši material, kakršnega na deželi ni dobiti. Hvaležni pa smo, da je vsaj začetek storjen.

Mladino k mizi Gospodovi! V zadnji številki »Škof. Lista« daje presvetli knezoškof ljubljanski dr. A. B. Jeglič navodilo, kako v zmislu papeža Pija X. prirejati evharistične tri-dnevne. V tem navodilu najdemo tudi odstavke, ki velja še posebej katehetom, izpovednikom in pridigarjem. Glasi se: »Pa tudi sploh prosim vse, da v zmislu navodil sv. očeta pospešujete pogostno, tudi dnevno sveto obhajilo. Pridigarji, izpovedniki, kateheti imate mnogo prilik za to sveto prizadevanje. Po vsaki izpovedi priporočajte izpovedancem sv. obhajilo dvakrat, trikrat ali še večkrat zapored. Vzgajajte mladino v tem duhu posebno v šoli, pri krščanskem nauku . . .«

Na shodu čč. gg. dekanov dne 30. marca je bil tudi razgovor, kako bi se izpeljeval dekret sv. očeta Pija X. o pogostnem in vsakdanjem sv. obhajilu. Temeljiti referat je imel dekan M. Rihar, ki je omenjal tudi katehezo kot sredstvo, da pripelje duhovnik

vernike večkrat k mizi Gospodovi. »Temelj za večkratno prejemanje sv. obhajila je treba položiti pri pouku za prvo sv. obhajilo... Treba je pojasniti pogoje za vredno sv. obhajilo sploh kakor tudi za večkratno sv. obhajilo. Da pa ta pouk in navdušenje katehetovo prinese sad, treba je otroke vpeljati v večkratno prejemanje sv. obhajila. Zato tudi naša škofijska sinoda iz leta 1903. priporoča, da se otroci kmalu spuste k sv. obhajilu, kajti le potem je mogoče praktično jih navajati k večkratnemu sv. obhajilu. Ko izstopijo iz šole, jih je težko za to dobiti. Besedilo naše sinode se glasi: »Parvuli moneantur ad frequentem sanctam communionem, assuefiant accedere singulis mensibus vel saltem quolibet secundo mense.« To je bilo dve leti pred Pijevim dekretom. Sedaj pač gremo lahko nekoliko dalje tembolj, ker kongregacija cerkvenih zborov določa, »da se večkratno prejemanje sv. obhajila priporoča tudi otrokom, ki so že prejeli prvo sveto obhajilo«.

Otroke je tudi lažje pripraviti k večkratnemu prejemanju, ker nimajo predsodkov kakor odrasli. V kolinški nadškofiji imajo prejemanje sv. zakramentov tako urejeno, da otroci z učitelji in učiteljicami vred prejemajo vsak mesec in tudi v praznikih sv. obhajilo.«

Hrvatsko-slovenski katehetski tečaj v Djakovu. Ker se bode tekoče šolsko leto na srednjih šolah zaključilo že 2. julija, je upati, da se bo letošnjega petdnevnega katehetskega tečaja v Djakovu udeležilo častno število slovenskih, zlasti srednješolskih katehetov. Potrebno bi bilo, in čast naša zahteva, da se pokažemo tudi med hrvatskimi kolegi kot vneti in po napredovanju hrepeneči katehetje. Tečaj se bo otvoril dne 4. julija zvečer ob šestih. Predavanja pa se začno na god slov. apostolov sv. Cirila in Metoda. Referentov je doslej oglašanih okrog deset; praktični nastopi bodo trije.

UČITELJSKI VESTNIK.

Očlikovanje. Profesor in gimnazijski katehet dr. Iv. Svetina je imenovan za častnega kanonika stolnega kapitelja v Ljubljani. Vnetemu članu slov. katehetskega društva iskreno čestitamo!

Imenovanje. Vodstvo zavoda za žensko domačo industrijo v Primostenu v Dalmaciji je poverjeno gospodični Josipini Stanonik, hčerki gosp. nadučitelja N. Stanonika v Selcih.

Napredujemo. Vse ropotanje in ragljanje znanega tednika, vse neslano klevetanje in sumničenje o »neznačajnosti« naših somišljenikov nič ne izda. Naše vrste se množe; za strele iz nasprotnega tabora smo gluhi in neobčutni, za zbadljive puhličarje, ki se bojujejo proti nam še zmerom z obrabljenim in nedomernim orožjem zabavljanja, imamo sa-

mo pomilovalen posmeh. Od liberalnega učiteljskega štaba v Ljubljani, ki hoče poveljevati vsemu učiteljstvu, se odvrtačajo čimdalje številnejše korporacije ter se pridružujejo Slomškovi armadi, ki ima trajen obstoj in jasno bodočnost. Povsod zmaguje prepričanje, da more ljudski učitelj najti zadovoljstvo, da more plodonosno delovati le v edinstvu in v družbi z duhovnikom. To je pokazalo tudi sijajno zborovanje Slomškove podružnice za reško dolino v št. Petru na Krasu dne 21. aprila, kjer je bilo zbranih čez 40 članov. Pri tem sestanku je predaval tudi dež. odbornik profesor E. Jarc »o varstvu zgodovinskih spominkov in prirodnih lepot v naši deželi«. Podružnica namerava tekom prihodnjih mesecev

priređiti še več sestankov. Naj bo v tem oziru za zgled drugim podružnicam!

Izlet v Vevče je priredila podružnica »Slomškove zveze« za Ljubljano in okolico dne 21. aprila. Učiteljstvo, ki se je udeležilo tega spomladanskega izprehoda, si je ogledalo slovečo tovarno za izdelovanje vsakovrstnega papirja. Ravnateljstvo je radevolje razkazalo vse prostornine ter je sporočilo že naprej vsem nadzornikom po posameznih dvorah, da so posetnikom razlagali podrobne naprave. Žal, da udeležba ni bila številnejša, kajti malo je tako velikih tovarn kakor je vevška, kjer se vidi toliko zanimivosti. Koliko je ljudi, ki nimajo niti najmanjšega pojma, kako se izdeluje in tvori papir in vendar ga vsak dan rabijo, brez njega ne bi mogli izhajati. Najznamenitejši so seveda lokali, kjer se vidi skoraj ves poglavitnejši proces: Kako se izliva tekoča masa na zato prirejeno pripravo, da se dalje razredčuje, osušava in greje, stiska in ožema, suši in gladi po nepregledni vrsti vsakojakih, skupnozdrženih strojev tako dolgo, da se na drugem koncu navija popolnoma dovršen, lep in čist papir v velike zvitke. — Udeleženci se tem potom iskreno zahvaljujejo vodstvu papirnice za prijazno in postrežljivo naklonjenost.

Vabilo na zborovanje prve dolenske podružnice »Slomškove zveze«, ki bo dne 19. maja v Zatični. Ob pol desetih sveta maša, potem pa zborovanje v šoli. Ob tej priliki bo predaval naš velezaslužni g. nadzornik Ljudevit Stiasny o uporabi skioptikona v ljudski šoli ter o potovanju iz Tangera v Trst. Predavanje bo pojasnjeval s 50. skioptičnimi slikami. — Tovariši in tovarišice, dne 19. maja v Zatično! Za odbor: Iv. Štrukelj, t. č. predsednik.

Ustanovni shod podružnice »Slomškove zveze« za vrhniško-logaški okraj smo morali radi raznih zaprek preložiti do 18. julija. Prosimo vse cenjene tovariše in tovarišice, da pohite takrat, če le možno, na Vrhniko,

kjer se bo začelo zborovanje po sveti maši, ki bo ob devetih. Spored je bil že naznanjen v zadnji številki »Slovenskega Učitelja«. — Pripravljalni odbor.

Koliko poboljška je dovolil ljudsko-šolskemu učiteljstvu deželni zbor vojvodine Kranjske dne 26. januarja 1910. (Objava c. kr. deželnega šolsk. sveta z dne 7. aprila 1910, št. 2030.)

1. Pri odmeri pokojnine se za bodoče všteteja tudi dve provizorični službeni leti; v posebnih, vpoštevanja vrednih slučajih je možno, da deželni odbor vračuni tudi več let provizoričnega službovanja.

Učiteljske osebe, ki se potegujejo, da se jim v pokojnino šteje več kakor dve provizorični leti, morajo to v prošnji posebej označiti, ker je v tem slučaju treba dovoljenja deželnega odbora, in mora deželni šolski svet pred odmero pokojnine stopiti z njim v dogovor.

Službovanje in dobo službovanja pred usposobljenostno preizkušnjo morajo prosilci za pokojnino sami dokumentarično pojasniti.

Službovanje pred definitivnim nameščenjem je pri odmeri pokojnine enako veljavno, če je bil kdo pomožni, namestni ali pa provizorični učitelj.

2. Glasom sklepa deželnega zbora dne 24. novembra 1905 dovoljena draginjska doklada, dalje lokalna doklada, dovoljena ljubljanskemu ljudsko-šolskemu učiteljstvu (dne 2. maja 1899), se šteje v pokojnino.

3. Starostne doklade se bodo priznavale — in sicer provizorično — učiteljskemu osebju na javnih ljudskih šolah praviloma že po preteku petega službenega leta, računši od dne usposobljenostne preizkušnje.

Učiteljska moč, ki zaprosi, da se ji provizorično prizna starostna doklada, ima dolžnost, da dokaže čas provizorične, oziroma namestne službe, ki pride v poštev. Ta dokaz in pa dobri uspehi pri pouku so merodajni, da okr. (mestni) šolski svet dovoli provizorično starostno doklado. Pripomniti je, da presledek v provizori-

čni ali namestni službi, ki je nastal brez krivde dotične učiteljske moči, ne prekine kontinuitete službovanja, da pa mora efektivno službovanje od časa usposobljenostne preizkušnje vendarle znašati pet let.

Definitivno se prizna starostna doklada še-le, ako so izpolnjeni pogoji, navedeni v § 4. postave z dne 29. novembra 1890, št. 23. d. z.

Zgornja določba, zadevajoča provizorično priznanje starostne doklade, velja samo za bodočnost ter ne vpliva nazaj na učiteljske moči, ki že uživajo kako starostno doklado, ali pa imajo do nje že pravico.

4. Pokojnina se bo odmerjala kakor dozdej z ozirom na letno plačo in na službena leta. Prirastek, ki bo nastal vsled vštevanja provizoričnih let, draginjske in krajevne doklade, se bo nakazoval poleg postavne pokojnine kot dopolnilo pokojnine.

Enako se prizna osebam, ki imajo po postavi pravico samo do odpravnine, vpoštevaje provizorična leta pred usposobljenostnim izpitom, na temelju sklepa dež. zbora dne 26. januarja 1910, pa tudi do letne pokojnine, praviloma le odpravnina. Vendar pa bo deželni šolski svet v sporazumu z deželnim odborom za vsak slučaj posebej določil, ako se dovoli poleg odpravnine tudi stalna pokojnina.

Ako se učitelj, ki mu gre redoma samo odpravnina, ki pa izkaže z všteto provizorično dobo deset ali še več službenih let, odpove zakoniti odpravnini, tedaj se mu dovoli milostna pokojnina, vštevši tudi provizorična leta temeljem zakona z dne 26. januarja 1910.

5. Remuneracija za suplente in supletinje, ki nadomeščajo obolele ali pa drugače ovirane učiteljske moči, iznaša 800 K ter se plačuje v 12 dekurzivnih obrokih à K 66.66. Če se je nadomestno poučevanje pričelo ali končalo tekom meseca, se plača nagrada za dotični mesec le »pro rata temporis«.

Suplenti in supletinje, ki so nastavljeni z dovoljenjem deželnega šol-

skega sveta in so še bili v službi koncem šolskega leta (vsega skupaj več nego štiri tedne), dobe nagrado tudi tekom velikih počitnic do novega šolskega leta, oziroma do nove suplenture.

6. Te določbe imajo veljavo od 1. januarja 1910 naprej, dokler deželni zbor drugače ne ukrene.

Usposobljenostne izpite za obč

ljudske in meščanske šole so napravili: A. Za meščanske šole: Karel Javoršek, učitelj v Ljubljani, za II. str. skup. z nemškimi in slovenskimi učnim jezikom: Adolf Karel Parr, učitelj v Trstu, za I. strok. skup. z nem. učnim jezikom; Elza Proft, učiteljica v Celju, za I. strok. skup. z nem. učnim jezikom (z odliko); Ivan Haller, učitelj v Leobenu, za I. strok. skup. z nem. učnim jezikom. — B. Izpit za ljudske šole z nemškim učnim jezikom je napravila Kristina Sattler, učiteljica v Št. Vidu pri Ljubljani. —

C. Za ljudske šole: a) z nemškim učnim jezikom: Karel Schofhalter, pom. učitelj, Festenburg (Štajersko); Avgust Tschinkel, učitelj na Rodinah (Kočevje); Valeska pl. Gressel, učit. v Dolgem polju; Serafina Hudovernik, podučiteljica v Baldramsdorf (Koroško); Marija Čech, učiteljica na nem. zasebni šoli v Spodnji Šiški; Zofija Černe, učit. na nem. zasebni šoli v Spodnji Šiški. Avgusta Weiss, učiteljica v Globasnici (Koroško); b) s slovenskim učnim jezikom: Josipina Smole, radovoljka na Viču; c) z nemškim in slovenskim učnim jezikom: Karel Blažič, učitelj na Erzelju; Ivan Jocič, učitelj na Koprivniku; Ciril Petrovec, c. kr. učitelj v Trstu; Antonija Adamič, učiteljica v Horjulju; Josipina Arh, učiteljica na Bohinjski Beli; Ana Golli, učiteljica v Šmarjeti; Marija Grobovšek, učiteljica na Telčem Vrhu; Leonida Herceg, učit. supl. v Ljutomeru; Roza Jovan, učiteljica v Št. Vidu pri Ljubljani; Vita Kersnik, radovoljka v Št. Vidu pri Brdu; Leopoldina Kogej, učiteljica na Vojskem; Marija Košak, učiteljica na Viču; Marija Mikuluš, podučiteljica pri Sv. Boštjanu (Koro-

ško); Slava Skale, radovoljka v Novem mestu; Vera Tancig, učiteljica v Izlakah; Gizela Ušeničnik, učiteljica na Dobrovi; Marija Zakrajšek, učiteljica v Stopičah; Karolina Zupančič, učiteljica v Preddvoru; Jerica Žebre, učiteljica na Skaručni. — En kandidat za meščanske šole in en kandidat ter ena kandidatinja za ljudske šole so med skušnjo odstopili; en kandidat za meščanske šole in dva kandidata za ljudske šole so bili reprobirani.

Za kmetijski pouk. Naučno ministrstvo je poslalo iz Avstrije sedem učiteljev v dvamesečni kmetijski tečaj na vseučilišče v Giessen na Zgornjem Hessenskem. Kakor se kaže, je tudi pri nas začelo polagoma prodirati mnenje, da je treba ljudsko šolo završiti s primernim strokovnim poukom. V Nemčiji, zlasti na Hessenskem in v nekaterih drugih pokrajinah, se to vrši že trideset let, in sicer z nepričakovano dobrim uspehom. Ministrstvo hoče zmisel za kmetijske nadaljevalne tečaje prenesti tudi v Avstrijo in si hoče najprej vzgojiti nekaj učiteljev v vsaki kronovini, ki bi potem v domovini prirejali take tečaje za učiteljstvo. Tečaj v Gies-

seni se je začel dne 2. t. m. Med udeleženci je po en Slovenec (Hummek, Bohinjska Bistrica), Hrvat (Barbalič, Beram, Istra), Čeh, Poljak, Rusin, Nемеc in Italijan.

Sprejemni izpiti na hrvaških srednjih šolah odpravljani. Kr. hrv. slav. dalm. zemaljska vlada je izdala naredbo, s katero se določa za vzprejem v prvi razred srednjih šol sledeče:

V prvi razred srednjih šol se v začetku šolskega leta vpišejo vsi učenci samo za časno. Na koncu prvega tečaja se sestane pod ravnateljevim predsedstvom konferenca učiteljev prvega razreda nalašč v ta namen, da imenuje one učence, ki so nesposobni za srednjo šolo. Ti pri konferenci za nesposobne označeni učenci se potem še izprašajo iz vseh predmetov v navzočnosti razrednika in ravnatelja. Nato šele odloči učiteljski zbor z večino glasov, kateri se naj definitivno vpišejo in kateri se naj za to leto odklonijo kot nesposobni. Tako odklonjeni učenci se vrnejo v ljudsko šolo, a se lahko prihodnje šolsko leto zopet vpišejo v prvi razred srednje šole. Tretjokrat more tako vpisanje dovoliti samo kr. zem. vlada.

RAZNOTEROSTI.

Koliko je takih? ... Kakšen naj bi bil učitelj? Na to vprašanje je odgovoril veljaven šolnik tako-le: Učitelj naj bo najbolj krščanski kristjan, najmilejši prijatelj otrok, najboljši poznavatelj človeške narave; učitelj naj se vedno izobrazuje, naj pridno moli za mladino. Učitelj naj uči resnico in čednost, naj bo namestnik toliko staršev, duhovni oče toliko otrok, oskrbnik občinskega vzgojišča, viden angel varih otrok božjih.

Realna gimnazija za deklice. Početkom prihodnjega šolskega leta 1910/11 bodo otvorili v salcburškem uršulinskem samostanu realno gimnazijo. S tem bo dana ženski mladini

prilika do one izobrazbe, ki jo je moč doseči edinole na gimnaziji. Uršulinke so se odločile za realno gimnazijo zato, da se bodo mogle gojenke naučiti tudi kakega modernega jezika. Za enkrat so si izbrale angleščino. Poleg učnih predmetov bodo tudi prostovoljni tečaji za grščino in za pedagogiko. Šolnina za vnanje učenke iznaša 200 K. — Gimnazija za deklice je v našem cesarstvu nekaj novega, kajti doslej nam je znan samo en tak zavod na Dunaju, ki je pa bolj v židovskih rokah.

Učiteljska loterija. Dunajsko društvo »Lehrerhausverein« (VIII/1, Josefsgasse 12) je dobilo pravico za po-

sebne vrste loterijo na korist učiteljem, ki so brez lastne krivde zašli v stisko. Dobitki se namreč ne bodo izplačevali v denarju, ampak v blagu, ki si ga bodo srečelovci pri raznih dunajskih tvrdkah mogli izbrati. Srečka stane 1 krono in se zamore kupiti do 21. maja.

Avstrijski kongres v prid zane-marjeni mladini je sklican koncem maja v Ljubljano. Deželni odbor je v ta namen prepustil zborovalcem deželnozbornsko dvorano.

Novi šolski zakonik na Virtemberškem zahteva osemletni šolski obisk (od 6. do 14. leta), obenem pa vpeljuje dveletno obvezno nadaljevalno šolo. Zakon zahteva dve učni moči, kjer je več kakor 60 otrok; kjer število šolskih otrok presega 140, morajo biti tri učne moči; za vsakih nadaljnih 70 učencev se zahteva nov razred.

Meščanskih šol na Češkem je bilo leta 1908. 599, in sicer: čeških 367 ali 61,23 % s 1404 razredi, nemških 232, t. j. 38,73 % z 864 razredi. Od teh je 212 čeških in 132 nemških za dečke, 155 čeških in 100 nemških za deklice. Po tej statistiki je razvidno, da je meščanskih šol za dečke veliko več kakor za dekleta. Četudi je dečkov 577.945 in deklet 576.389, je za dečke 212, za deklice pa le 155 meščanskih šol; pri tem moramo še vpoštevati, da je za dečke še mnogo srednjih in strokovnih šol. Eden izmed vzrokov

tega neenakega razmerja je gotovo ta, da se deklice na meščanskih šolah ne izobrazujejo za praktično življenje, kakor bi bilo treba. Ljudstvo radi tega ne vidi v odgoji deklic na meščanskih šolah posebne važnosti.

Ako je kje potreba, da se šola uredi praktično, potem so gotovo v prvi vrsti dekliške šole. Deklice bi morale biti vzgojene zlasti kot bodoče matere in odgojiteljice otrok in kot dobre gospodinje, ki bi znale svoji družini, zlasti še svojim soprogom narediti prijetno in ljubo bivanje doma, da se ne bi toliko odtujevali domačemu ognjišču.

Zanimivo je pogledati kazni, ki so bile na Češkem naložene radi zamud. V letu 1908. je bilo v čeških okrajih 29.257 K denarnih kazni in 13.186 obsodb v zapor; v nemških okrajih pa 10.049 K denarne kazni in 5366 kazni z zaporom.

Ako primerjamo te številke, vidimo, da število kazni z zaporom v čeških okrajih znaša skupno 71 % in denarnih kazni 74 %; v nemških okrajih pa 26 % denarnih in 29 % kazni z zaporom. Te številke jasno kažejo, da pri Čehih ni tolike skrbi za šolsko izobrazbo otrok, kot pri Nemcih, pa tudi ne prave ljubezni in zaupnosti do šole. Zato bi morali zlasti češki krajni šolski sveti z vso pozornostjo skrbeti za obisk šole, da bi se vsaj v tem oziru češki okraji lahko merili z nemškimi — V. Hybášek.

DL 3208

SLOVSTVO IN GLASBA.

Skrivnost presvetega Rešnjega Telesa, spisal dr. Josip Valjavec, D. S. Tiskala »Katoliška Tiskarna«, 1908. Cena 60 v. Lična, 165 strani obsegajoča knjižica, ki z zgledi dokazuje pričujočnost Jezusovo v presvetem Zakramentu, v drugem delu pa govori o pogostnem svetem obhajilu in zavrača mnogovrstne ugovore mlačnežev ter drugih nasprotnikov, —

utegne biti še neznana marsikatere-mu katehetu. Knjige ne ocenjujemo na splošno, ampak le z ozirom na zbirko zgledov; omenimo samo, da smo čuli v dogmatičnem oziru nekoliko oporekanja. Lepih in mikavnih zgledov iščemo po raznih listih in knjigah, v omenjeni knjižici pa se nahaja kar okrog 30 dogodb, ki se tičejo najsv. Zakramenta. Več zgle-

dov v tej zbirki je takih, da se že zamorejo v šoli navajati, ker so kolkortoliko zgodovinsko potrjeni. Mi smo sicer mnenja, da je treba danes velike previdnosti pri izbiri in rabi zgledov, zlasti ne kaže segati preveč daleč nazaj, osobito če zgled nima posebne zaslonbe. Preveč operirati z dvomljivimi zgledi ni dobro; — svet je danes sila skeptičen. Beseda Jezusova je vernemu in dobremu kristjanu prvo zagotovilo ter najjasnejši in najtrdnjši dokaz za vse resnice, zgled naj zlasti pri nauku o svetem Rešnjem Telesu služi le za razvedrilo. Sicer pa ni treba pri tem nauku hoditi daleč naokrog in v srednji vek po zglede, saj Jezus še danes prihaja na pomoč naši slabi veri, saj še vedno sam potrjuje pričujočnost svojo v sv. Rešnjem Telesu s čudeži, ki se gode v Lurdu.

V Lurdu ne izkazuje milosti le Marija, tudi Jezus v presv. Zakramentu posluša glasove ubogih zemljanov in jim pošilja v hipu čudežno pomoč. Kdo bi mogel dvomiti nad pričujočnostjo Jezusa v sv. Rešnjem Telesu, če bi tudi bil nagnjen k dvomu, ako bere, kako se napol mrtev, z ranami obdan človek nenadoma dvigne zdrav in brez bolečin in to v trenutku, ko ga duhovnik blagoslovi z Najsvetejšim!? In ali se taka čuda ne gode danes? Ali je mogoče dvomiti o resničnosti takih čudežev? Nepobitno in neovrgljivo so dokazani po izjavah in izpričevanjih stoterih, da, tisočernih očividcev, pa tudi stoterih zdravnikov . . .

Zato menimo, da ni treba iskati starih, morda celo malo verjetnih zgledov, ko nam je dobrotljivost božja podala Lurd. Kako vleče, kako gane, kako prepričuje n. pr. lurški zgled,

ki je popisano v izvrstni knjižici ljubljanskega knezoškofa dr. A. B. Jegliča »Mladeničem« na strani 72. str. To prepričuje, to mika in vleče, to gane, to je zanimivo, kar je sedaj, kar se godi takorekoč pred našimi očmi!

Katechesen zur Vorbereitung auf die erste heilige Beicht und erste heilige Kommunion, sowie über das heilige Messopfer, zunächst bearbeitet für die Laienkatechesen von Josef Pascher, Religionsprofessor in Wien. 1909. Stane 2 kroni.

Pomožnih knjig za poučevanje otrok, ki se pripravljajo za prvo sveto izpoved ali sv. obhajilo, ne primanjkuje. Vendar pa človek vedno rad seže po kaki novosti, ne da bi izvedel bogve kaj novega, ampak da najde novo pot, nov migljaj, nov način, kako podajati otrokom najvažnejše stvari iz krščanskega nauka. Tudi Pascherjeva knjiga bo ustregla marsikomu zlasti zato, ker nehote opozarja med drugim na najbolj potrebno, a dostikrat prezrto ter pozabljeno pravilo: Otrokom v otroškem jeziku in po otroško! Pri pouku mladine ne smemo prezreti tudi malenkosti ne; vse treba pokazati in pojasniti, vse treba razložiti.

Ansprechen bei der ersten heiligen Kommunion (Der Gnadentag) von Nagel und Kist. 1910. 2 K 40 v. Dobri govornikov ni veliko, še manj pa vsestransko porabnih izdelkov za cerkvene govore zlasti o priliki prvega sv. obhajila. Kdor nima še nobene zbirke, kjer bi dobil primernih misli za slavnostni govor o priliki prvega sv. obhajila, si lahko naroči to novo delo, ki je bilo precej pohvaljeno. — Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

„Slovenski Učitelj“

izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 K. Roko piši učiteljske stroke naj se pošiljajo c. kr. učitelju Jož. Novaku, Idrija; katehetske in vzgojne stvari pa katehetu A. Čadežu, Semeniška ulica št. 2 v Ljubljani. Naročnino in reklamacije sprejema: Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.

Urednika: J. Novak in A. Čadež. Tiska Kat. Tiskarna. Obl. odgovoren: Iv. Rakovec.